

Beslut om ny jordbrukspolitik

Efter ett år av diskussioner och förhandlingar beslutade EU:s jordbruksministrar den 26 juni 2003 om innehållet i den nya gemensamma jordbrukspolitiken. Beslutet innebär att de politiska spelreglerna för 10 år framåt är någorlunda klara. Samtidigt återstår det mycket att precisera, exempelvis när det gäller frikoppling och fördelning av nationella kuvert. Därför kommer de närmare villkoren att klargöras både från EU-kommissionens och inte minst från den svenska regeringens sida. Hur ser innehållet ut? Nedan kommer en kort första redovisning av beslutet samt en kommentar.

Mjölkkvotpolitiken

Mjölkkvotssystemet förlängs till den 31 mars 2015. Kvoterna kommer att höjas med 1,5 % vilket är i nivå med kvothöjningen i Agenda 2000. Däremot kommer den generella höjningen först att genomföras år 2006. I beslutet finns en särskild höjning av den grekiska mjölkkvoten.

Interventionspriserna för skummjölkspulver och smör kommer att sänkas från den 1 juli 2004. För smör är den sammanlagda sänkningen 25 procent och de genomförs under fyra år. Det införs ett tak för hur stor interventionen får vara till de fastställda interventionspriserna. Taket 2004 uppgår till 70 000 ton och sänks sedan med 10 000 varje år till 2008 då taket är 30 000 ton. Skulle intervention över taket behövas ett enskilt år tar ett anbudsförfarande vid, vilket i praktiken innebär att interventionspriset sjunker. För skummjölkspulver uppgår sänkningen till 15 procent och genomförs under tre år. Taket för skummjölkspulver ligger kvar på 109 000 ton.

Kompensationen skall fasa in under tre år. Den består precis som i tidigare beslut av två delar: en som är direkt kopplad till gårdskvoten och en del som skall fördelas av regeringen genom ett s.k. nationellt kuvert. Regeringen kan välja att fördela det nationella kuvertet på olika grunder exempelvis produktionsinriktning eller geografiska områden men också jämnt fördelat över hela landskvoten. Om fördelningen av dessa medel görs på landskvoten skulle den totala direktersättning per ton kvot vara 11,81 euro/ton 2004, 23,65 euro/ton 2005 och 35,5 euro per ton 2006 och framåt. Av den information som finns om beslutet framgår det inte hur stor del av direktbidraget som är kopplat till kvoten och hur stor del som kommer från det nationella kuvertet. Vid en omräkning i svenska kronor skulle ersättningen 2006 och framåt uppgå till ca 32 öre/kg mjölkkvot. Troligtvis kommer grunden för direktbidraget vara kvot innehavet på gården den 31 mars respektive år. Detta återstår dock att bekräfta.

Sammanställning av förändringarna

År	Interventionspris smör i euro per 100 kg	Interventionspris smp i euro per ton	Direktbidrag totalt i euro per ton	Tak för inter- vention av smör
2004	- 7 %	- 5 %	11,81	70 000 ton
2005	- 7 %	- 5 %	23,65	60 000 ton
2006	- 7 %	- 5 %	35,50	50 000 ton
2007	- 4 %		35,50	40 000 ton
2008 =>			35,50	30 000 ton

Frikoppling

För mjölksektorn skall frikopplingen genomföras efter det att reformen är genomförd, vilket innebär att frikopplingen inleds 2008. Medlemsländerna har dock möjligheten att introducera systemet tidigare på regional nivå.

Frikoppling kommer att göras inom växtodlingen och nötköttet medan vissa andra stöd inte kommer att omfattas, såsom torkstödet och direktstöden i de perifera områdena. För areal-ersättningarna gäller att upp till 25 procent skall kunna vara kopplat till produktionen.

På nötköttssidan finns några olika valmöjligheter. Ett alternativ är att koppla produktion och stödet till am- och dikor till 100 procent eller också kan 40 procent av slaktpremien vara kopplad. Ett annat alternativ är att välja att antingen koppla upp till 100 procent av slaktpremien eller också 75 procent av handjursbidraget.

Varje medlemsland skall också få möjlighet att avsätta upp till 10 procent av de frikopplade direktersättningarna till ett särskilt stöd. Det kan röra sig om stöd till jordbruksproduktion som främjar miljön, kvalitetsproduktion eller marknadsföring.

Beslutet innebär också att EU-kommissionen kommer att skriva en rapport om det frikopplade systemet till rådet senast två år efter genomförandet.

Modulering

Modulering innebär att en del av direktbidraget inte betalas ut. Dessa medel skall istället användas till åtgärder inom LBU-programmen i EU. Beslutet innebär att direktbidragen minskar 2005 med 3 procent, 2006 med 4 procent och 2007 och framåt med 5 procent. En procentenhet skall gå direkt tillbaka till medlemslandet och minst 80 procent av totalbeloppet skall återföras till medlemslandet. Ett fribelopp för jordbrukarna skall tillämpas för stöd som understiger 5000 euro.

Degressivitet

Förslaget från kommissionen i januari gick ut på att ett procentuellt avdrag skulle göras från direktbidragen för att finansiera reformer inom jordbrukspolitiken. Beslutet leder till att ett nytt system introduceras. Det innebär att om budgettaket väntas överskridas med en marginal på 300 miljoner euro skall beslut om en procentuell neddragning av direktbidraget fattas. Systemet träder ikraft 2007.

Basår

2000, 2001 och 2002 kommer även i fortsättningen att vara basår för de frikopplade stöden inom växtodlingen och nötköttet. Förändringar i samband med markköp, arrenden och större investeringar kommer att beaktas och det datum för avstämning som finns angivet är den 31 maj 2003.

Kommentar till beslutet

Jordbruksministrarnas beslut innebär att ramarna för jordbrukspolitiken ligger fast till 2013. För mjölksektorn till viss del längre då mjölkkvoterna förlängs till den 31 mars 2015. Det är positivt för företagen som på detta sätt får stabilitet när det gäller de politiska villkoren. Det innebär också att EU har ett beslut om jordbrukspolitiken med sig inför WTO-förhandlingar i Cancun, Mexico i september. När det gäller mjölkpolitiken kan beslutet ses som ett utvecklat Agenda 2000. Interventionspriset för skummjörkspulver är detsamma som i Agenda 2000. Mjölkkvoterna höjs med sammanlagt 1.5 procent eller 0,5 procent per år i tre år och ligger i samma storleksordning som Agenda 2000. Ökningen skjuts dock fram i tiden till 2006, vilket är positivt eftersom marknadsläget just nu är kärvt.

Den stora skillnaden mellan det nya beslutet och Agenda 2000 är sänkningen av interventionspriset på smör. Den uppgår till 25 procent jämfört med Agendans 15 procent. För denna ytterligare sänkning höjs compensationen från 22,5 öre i Agendan till 32 öre per kilo kvot enligt beslutet. Jämförelsen gäller under förutsättning att det nationella kuvertet fördelas jämnt ut över kvoten. Härutöver kommer förlängningen av mjölkkvotssystemet till 2015 som stabilitet när det gäller fördelningen av mjölkproduktionen i EU. I stora drag har beslutet landat på en nivå som vi inom mjölksektorn har diskuterat tidigare, blanda annat i samband med Svensk Mjölks Fullmäktige konferens förra hösten.

Den stora förändringen är beslutet om frikoppling. Det innebär att arealbidrag och bidrag inom nötkötts- och mjölksektorn på olika sätt kommer att frikopplas. Beslutet är utformat så att medlemsländerna kommer att få en viss frihet att bestämma hur direktbidragen skall frikopplas. För mjölksektorn är det av stor vikt att kopplingen blir kvar under reformen och att om möjlighet uppstår revidera beslutet om full frikoppling efter 2008, så att en viss del av stödet blir kopplat till produktionen.

En annan viktig fråga regeringen skall avgöra är hur det nationella kuvertet inom mjölksektorn skall fördelas. Det är viktigt att fördelningen görs på ett enkelt och konkurrensneutralt sätt. En rak fördelning av det nationella kuvertet över landskvoten uppfyller dessa krav.

Avslutningsvis kan det konstateras att vi har fått ett beslut om ramarna för de jordbrukspolitiken. Det kvarstår dock mycket arbete med att närmare bestämma vilka regler som skall gälla. Det gäller bland annat, nationella kuvert, frikoppling och utformningen av stöden till de framtida LBU-programmen. Detta arbete kommer att inledas nu och sannolikt pågå under en längre tid.